

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

FLIPPED CLASSROOM MODELI ORQALI TALABALARDA KREATIV QOBILIYATLARNI SHAKLLANTIRISH

Normamatova Sarvinov Alisher qizi

DTPI doktoranti Navoiy innovatsiyalar universiteti

surxandaryo kompusi o'qituvchisi.

ANNOTASIYA

Mazkur maqolada oliy ta'lim jarayonida **flipped classroom** (teskari sinf) modeli orqali talabalarning kreativ qobiliyatlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari nazariy-metodologik jihatdan tahlil qilindi. Maqolaning maqsadi - mazkur modelning mazmuni, didaktik asoslari, kreativlikni rivojlantirish mexanizmlari, amaliy afzalliklari va tatbiq etishda uchraydigan muammolarni ochib berishdan iborat. Tadqiqotda tahliliy-sintetik yondashuv, qiyosiy tahlil, pedagogik manbalarni umumlashtirish, normativ-huquqiy hujjatlar va statistik ma'lumotlarni interpretasiya qilish usullaridan foydalanildi. Olingan natijalardan shuni ko'rsatadiki, flipped classroom modeli talabning darsgacha mustaqil tayyorgarligini, dars jarayonida esa muammoli vaziyatlar, loyiha, keys, muhokama va ijodiy topshiriqlar orqali faol ishtirokini kuchaytiradi. Natija sifatida flipped classroom modeli kreativ pedagogika, konstruktivizm, kompetensiyaviy yondashuv va shaxsga yo'naltirilgan ta'limning integrativ nuqtasi sifatida baholandi hamda uni samarali qo'llash bo'yicha tashkiliy-metodik tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: flipped classroom, teskari sinf, kreativ qobiliyat, kreativ pedagogika, oliy ta'lim, talabalar, mustaqil ta'lim, interfaol metod, kompetensiya, refleksiya, muammoli ta'lim, raqamli ta'lim muhiti.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

АННОТАЦИЯ

В данной статье теоретико-методологически проанализированы педагогические возможности формирования креативных способностей студентов в процессе высшего образования на основе модели flipped classroom (перевернутого класса). Целью статьи является раскрытие содержания данной модели, её дидактических основ, механизмов развития креативности, практических преимуществ, а также проблем, возникающих при её внедрении. В исследовании использованы методы аналитико-синтетического подхода, сравнительного анализа, обобщения педагогических источников, интерпретации нормативно-правовых документов и статистических данных. Полученные результаты показывают, что модель flipped classroom усиливает самостоятельную подготовку студентов до занятия, а в процессе занятия повышает их активное участие через проблемные ситуации, проекты, кейсы, обсуждения и творческие задания.

В результате модель flipped classroom была оценена как интегративная точка креативной педагогики, конструктивизма, компетентного подхода и личностно-ориентированного обучения, а также разработаны организационно-методические рекомендации по её эффективному применению.

Ключевые слова: flipped classroom, перевёрнутый класс, креативные способности, креативная педагогика, высшее образование, студенты, самостоятельное обучение, интерактивные методы, компетенции, рефлексия, проблемное обучение, цифровая образовательная среда.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

ABSTRACT

This article provides a theoretical and methodological analysis of the pedagogical potential of developing students' creative abilities in higher education through the flipped classroom model. The aim of the study is to reveal the content of this model, its didactic foundations, mechanisms for fostering creativity, practical advantages, and the challenges encountered in its implementation. The research employs analytical-synthetic approaches, comparative analysis, generalization of pedagogical sources, and interpretation of normative-legal documents and statistical data. The findings indicate that the flipped classroom model enhances students' independent preparation before class and increases their active participation during class through problem-based situations, projects, case studies, discussions, and creative tasks. As a result, the flipped classroom model is evaluated as an integrative framework combining creative pedagogy, constructivism, competency-based approach, and learner-centered education. Additionally, organizational and methodological recommendations for its effective implementation are developed.

Keywords: flipped classroom, creative ability, creative pedagogy, higher education, students, independent learning, interactive methods, competency, reflection, problem-based learning, digital learning environment

KIRISH

Zamonaviy oliy ta'limning eng katta muammolaridan biri - talabani faqat ma'lumot qabul qiluvchi sub'ekt emas, balki **yangi g'oya yarata oladigan, muammoga standart bo'lmagan echim topadigan, bilimni transformasiya qiladigan faol shaxs** sifatida shakllantirishdir. Bu vazifa an'anaviy ma'ruzaga tayangan, auditoriya vaqtining asosiy qismi tayyor axborotni uzatishga

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

sarflanadigan model orqali to'liq hal etilmaydi. Chunki bunday sharoitda talabning mustaqil fikrlashi, savol qo'yishi, gipoteza ilgari surishi, ideyalarni sinovdan o'tkazishi va ijodiy mahsulot yaratishi uchun vaqt kam qoladi. SHunga ko'ra pedagogika nazariyasida ta'limning mazmunini emas, balki uning **tashkiliy logikasini** o'zgartirish masalasi dolzarblashdi. Flipped classroom ana shu ehtiyojdan kelib chiqqan model bo'lib, u bilimni birinchi qabul qilish jarayonini auditoriyadan tashqariga, faol qo'llash, muhokama va ijodiy ishni esa auditoriya ichiga ko'chiradi.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ham ta'lim sifatini oshirish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, raqamli platformalardan foydalanish, mustaqil ta'lim ulushini kuchaytirish masalalari davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan. Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida ta'lim sifatini yaxshilash, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, raqamli va integrativ yondashuvlarni kengaytirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. SHu bilan birga, 2023/2024 o'quv yili boshida O'zbekistonda kunduzgi oliy ta'lim shaklida tahsil olayotgan talabalar soni 661,8 ming nafarni tashkil etgani, 2024/2025 o'quv yili qabul ko'rsatkichlari esa 381,7 ming nafarga etgani auditoriyada faqat an'anaviy tushuntirishga qurilgan modelning cheklanganligini yanada yaqqol ko'rsatadi. Kontingent kengaygan sari ta'limning shaxsiylashtirilgan va faol formalariga ehtiyoj ortadi.

Kreativ qobiliyatni shakllantirish pedagogikada tasodifiy yoki "ilhomga bog'liq" jarayon emas. U muayyan didaktik muhit, intellektual erkinlik, xato qilish huquqi, refleksiya, tanqidiy tahlil va variantli tafakkurni talab qiladi. Demak, kreativlikni rivojlantirish uchun o'qitish modeli shunday tuzilishi kerakki, talabada savol tug'ilsin, u tayyor javob emas, **muammoni qayta qurish** va echim variantlarini ishlab chiqishga majbur bo'lsin. Flipped classroom modelining ilmiy ahamiyati ham shunda.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

O'zbek pedagogik adabiyotlarida kreativlik, kreativ pedagogika va innovatsion ta'lim texnologiyalari masalasi so'nggi yillarda sezilarli darajada faol o'rganilmoqda. B.E. Karimovning **"Kreativ pedagogika"** o'quv qo'llanmasida pedagogik kreativlik, hamkorlikdagi ta'lim. Ushbu yondashuvda kreativlik nafaqat natija, balki muayyan pedagogik muhit va o'quv faoliyatini tashkil etish texnologiyasi sifatida talqin qilinadi. Bu flipped classroom modelini kreativ kompetensiyani rivojlantiruvchi tashkiliy platforma sifatida baholashga nazariy asos beradi.

Mahalliy tadqiqotlarda flipped classroom ko'proq til o'qitish, interfaol dars tashkil etish va raqamli ta'lim muhiti bilan bog'liq holda yoritilgan. Xususan, ingliz tili darslarida flipped classroom modeli asosida dialogik nutqni shakllantirish tajribasiga bag'ishlangan ishlar mazkur model talabalarning og'zaki faolligi, muloqot kompetensiyasi va mustaqil tayyorgarligini oshirishini ko'rsatadi. Bunday natijalardan bir muhim xulosa kelib chiqadi: agar model nutqiy faollik va muloqotni kuchaytira olsa, u muammoli fikrlash, g'oya ishlab chiqish va ijodiy mahsulot tayyorlash jarayoniga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Chunki kreativlik ko'p hollarda axborotni qayta ishlash, yangicha aloqalarni ko'ra bilish va muloqot muhitida shakllanadi.

Zamonaviy dars tahliliga oid mahalliy maqolalarda ham flipped classroom, blended learning, rolli o'yin, interaktiv taqdimot, keys va loyiha usullari bir qatorda tilga olinadi. Mazkur maqolaning ilmiy yangiligi ana shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

Shuningdek, so'nggi mahalliy materiallarda raqamli texnologiyalar ta'siri natijasida o'qituvchilarning katta qismi ta'lim metodikasiga yangicha yondashuv kirganini ta'kidlagani qayd etilgan; ayrim materiallarda bu ko'rsatkich **72 foiz** sifatida keltirilgan. Bu raqamni mutlaq haqiqat emas, balki umumiy tendensiya indikator sifatida qabul qilish to'g'riroq. Muhimi, mahalliy pedagogik muhitda

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

raqamli va gibrid modellarga ehtiyoj oshgan. Demak, flipped classroom endi faqat “zamonaviy trend” emas, balki ta’limni individuallashtirish va kreativlashtirishning amaliy vositasi sifatida ko’rilishi kerak.

Flipped classroom modelining kreativ qobiliyatni shakllantirishdagi samarasi, avvalo, uning **vaqt arxitekturasi**ni o’zgartirishi bilan bog’liq. An’anaviy darsda auditoriya vaqti axborotni etkazishga sarflansa, flipped classroomda ushbu bosqich darsdan tashqariga chiqariladi: video, podkast, qisqa ma’ruza, prezentasiya, maqola yoki raqamli modul orqali talabada dastlabki tushuncha hosil qilinadi. Natijada auditoriya vaqti tahlil, bahs, taqqoslash, tajriba, prototip yaratish, loyiha himoyasi kabi yuqori kognitiv faoliyat turlariga ajratiladi. Kreativlik aynan shu ikkinchi fazada - tayyor javobni eslab qolishda emas, balki bilimni qayta qurishda paydo bo’ladi.

Maqolada tahliliy umumlashtirish asosida flipped classroom orqali kreativ qobiliyatni rivojlantirishning **to’rtta asosiy mexanizmi** ajratildi. Birinchisi, **mustaqil axborot bilan ishlash mexanizmi**. Talaba darsgacha materialni ko’rar ekan, u axborotni passiv qabul qilmaydi; tushunmagan joyini belgilaydi, savol tuzadi, qo’shimcha manba izlaydi. Bu izlanishning o’zi kreativ tafakkurning birinchi bosqichi hisoblanadi. Ikkinchisi, **alternativ echimlar mexanizmi**. Darsda o’qituvchi birgina to’g’ri javobni emas, bir nechta echim variantlarini talab qiladigan keys, muammo yoki loyihaviy vazifa berganda, talabalar divergent fikrlashga o’tadi. Uchinchisi, **refleksiv baholash mexanizmi**. Flipped classroom sharoitida talabalar o’z g’oyasini himoya qiladi, boshqalarnikini solishtiradi, kuchli va zaif nuqtalarini ko’radi. To’rtinchisi, **jamoaviy intellektual hamkorlik mexanizmi**. Kreativlik ko’pincha individual emas, hamkorlik jarayonida chuqurlashadi; guruhli muhokama yangi kombinatsiyalar va kutilmagan echimlarni yuzaga keltiradi.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Flipped classroom modeli kreativlikni avtomatik ravishda rivojlantirmaydi. Uning samarasi **topshiriqlar dizayniga bog'liq**. Agar darsgacha berilgan material uzun, zerikarli va faqat qayta aytishga qaratilgan bo'lsa, model tashqi jihatdan to'g'ri ko'rinsa ham, mazmunan an'anaviy qoladi. Xuddi shunday, auditoriyadagi faoliyat ham oddiy test yoki qayta so'rash bilan cheklansa, kreativlik emas, nazorat funksiyasi kuchayadi. Demak, mazkur model kamida quyidagi shartlarda samara beradi:

- 1) darsgacha material qisqa, aniq va muammoga yo'naltirilgan bo'lishi;
 - 2) auditoriya vazifalari ochiq turdagi, variantli va ijodiy bo'lishi;
 - 3) o'qituvchi fasilitator sifatida ishlashi;
 - 4) baholashda jarayon, g'oya originalligi va refleksiya ham inobatga olinishi.
- Pedagogik nuqtai nazardan, flipped classroomni qo'llashning eng maqbul modeli quyidagi bosqichlarda namoyon bo'ladi:

- a) darsgacha - mini-leksiya, video, maqola, yo'naltiruvchi savollar;
 - b) dars boshida - qisqa diagnostika va savollar xaritasi;
 - v) asosiy qismda - keys, debat, rolli modellashtirish, konsept-karta, mikroloyiha;
 - g) yakunlovchi bosqichda - refleksiya, peer-feedback, elektron portfolio.
- Ana shu tuzilmada har bir talabadan kamida bitta yangi g'oya, bitta amaliy taklif yoki bitta alternativ izoh talab qilinsa, auditoriyada kreativ faollikning ko'tarilishi kuzatiladi.

Bu erda o'qituvchining vazifasi "to'g'ri javobni aytish" emas, balki **intellektual muammo maydonini tashkil qilishdir**.

Flipped classroom modelining kuchli tomoni - u ta'limdagi eng taqchil resurs bo'lgan **auditoriya vaqtini** qayta qiymatlaydi. An'anaviy shaklda talabalar ma'lumotni auditoriyada olib, uyda qiyin topshiriqni yakka hal qiladi; flipped classroomda esa aksincha, oddiy qabul bosqichi uyga, murakkab fikrlash bosqichi esa o'qituvchi va guruh yordami mavjud auditoriyaga ko'chadi. Bu

International Conference on Education, Psychology and Humanities

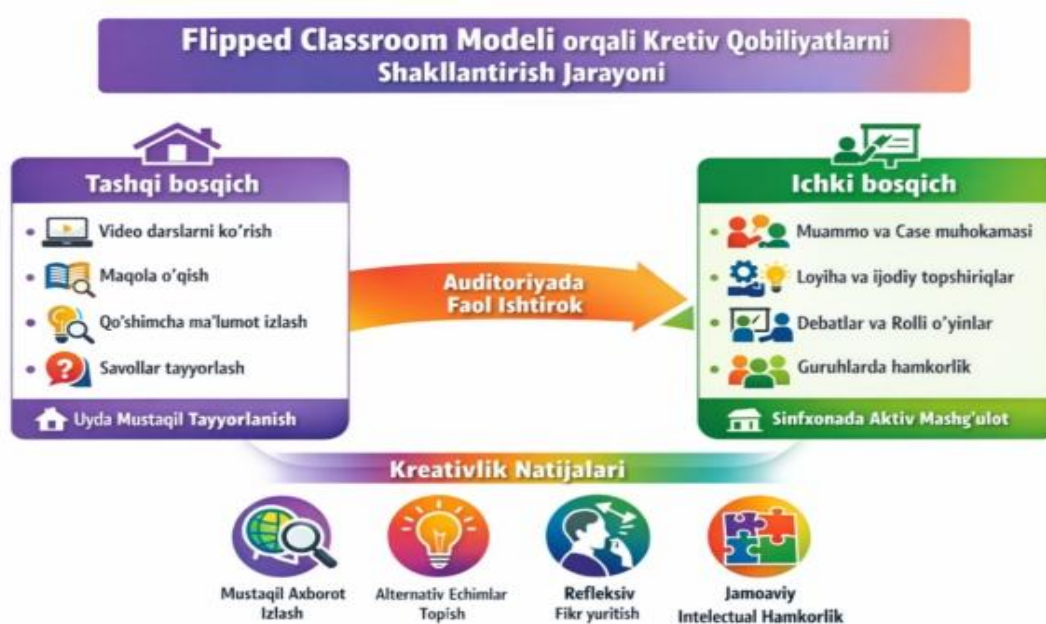
Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

konstruktivistik ta'lim nazariyasi, yaqin rivojlanish zonasi, hamkorlikdagi ta'lim va kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg'un keladi. Ayniqsa, pedagogik ta'lim yo'nalishida bu muhim, chunki bo'lajak o'qituvchi faqat bilimni o'zlashtirmasdan, keyinchalik o'zi ham ijodiy dars ssenariylarini ishlab chiqishi kerak.

Biroq mazkur modelni ideallashtirish ham xatodir. Uning zaif nuqtalari bor. Birinchidan, hamma talaba darsgacha materialni bir xil mas'uliyat bilan o'rganmaydi. Ikkinchidan, raqamli infratuzilma, internet sifati va kontent tayyorlash malakasi har doim ham etarli emas. Uchinchidan, ayrim o'qituvchilar flipped classroomni faqat video yuborish deb tushunadi; bu esa modelning mohiyatini yo'q qiladi. To'rtinchidan, kreativlikni baholash mezonlari noaniq bo'lsa, ijodiy faoliyat sub'ektiv talqin qilinadi. SHu sababli flipped classroomni joriy etishdan oldin kafedra miqyosida kontent standarti, topshiriq matrisasi, baholash rubrikasi va raqamli metodik paket ishlab chiqilishi lozim.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, **flipped classroom modeli talabalarda kreativ qobiliyatlarni shakllantirishning samarali didaktik vositasi bo'la oladi.** U an'anaviy ta'limga nisbatan auditoriya vaqtdan unumliroq foydalanish, mustaqil ta'limni kuchaytirish, muammoli fikrlashni qo'llab-quvvatlash, jamoaviy hamkorlikni faollashtirish va refleksiv baholashni yo'lga qo'yish imkonini beradi. Modelning ilmiy ahamiyati shundaki, u kreativlikni "tug'ma xususiyat" emas, balki to'g'ri tashkil etilgan ta'lim jarayonida rivojlanuvchi pedagogik sifat sifatida ko'rishga imkon yaratadi.

Pedagogika nazariyasi nuqtai nazaridan flipped classroomni kreativ pedagogikaning amaliy mexanizmi sifatida talqin qilish mumkin. Ammo uni joriy etishda to'rtta shart qat'iy saqlanishi kerak: **mazmun sifatli bo'lishi, topshiriqlar ochiq va ijodiy bo'lishi, baholash shaffof bo'lishi, o'qituvchi fasilitatorlik rolga o'tishi.** Shundagina mazkur model talabani axborot iste'molchisidan g'oya ishlab chiquvchi sub'ektga aylantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Karimova B.E. Kreativ pedagogika: o'quv qo'llanma. - Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2022. - 320 b.
2. YUstupova K. Kreativlik kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish: ped. fan. fal. dok. (PhD) ... diss. avtoref. - Toshkent, 2022. - 24 b.
3. Urazova M.B. Bo'lajak kasb ta'lim pedagogini loyihalash faoliyatiga tayyorlash texnologiyasini takomillashtirish: monografiya. - Toshkent, 2022. - 160 b.
4. Tolipov O'., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. - Toshkent: Fan, 2006. - 224 b.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

5. Muslimov N.A., Qo'ysinov O.A., G'aniev I. Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish texnologiyalari. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2013. - 320 b.
6. Komilova M.A. Ingliz tili darslarida “flipped classroom” modeli asosida dialogik nutqni shakllantirish tajribasi // Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya. - 2025. - № 17. - B. 17–21.
7. Narzullaeva R.S. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar: innovasion usullar // TIJST. - 2026. - № 1. - B. 43–49.
8. Zunnunov A., Tolipov O'. Milliy qadriyatlar asosida o'quvchi shaxsini shakllantirish. - Toshkent: Sharq, 2006. - 94 b.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida: PF-5847-son Farmon. - Toshkent, 2019.
10. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim tashkilotlarining kunduzgi ta'lim shaklida tahsil olayotgan talabalar soni. - Toshkent, 2024.
11. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. 2024/2025 o'quv yilida oliy ta'lim tashkilotlariga qabul qilingan talabalar to'g'risidagi ma'lumotlar. - Toshkent, 2025.
12. Xatamova Q., Mirzaeva M. Ingliz tili darslarida qo'llaniladigan interfaol usullar: uslubiy qo'llanma. - Navoiy, 2006. - 40 b.